

De kopklas. Een steuntje in de rug voor allochtone leerlingen

1 januari 1991

Auteur: Dieky Dieben

Volume: 22

Nummer: 4

Pagina's: 122-127

Documenten

- [moer_jrg22_030.pdf](#)

dieky dieben grond zich de leerstof van de middelbare school onvoldoende eigen kunnen maken niet omdat ze niet intelligent genoeg zijn maar puur omdat ze nog niet genoeg de taal of het cultureel kader de kopklas snappen waarin de leerstof verpakt zit meer informatie over de kopklas vindt u in de bijlage een steuntje in de rug op pag 126 i27 hier ga ik vooral in op de noodzaak ervan ik doe dat door vanuit mijn voor allochtone leerlingen schoolpraktijk een beeld van de positie van allochtone leerlingen te geven een verhaal over de praktijk in leiden heeft de adviesgroep onderwijs etnische ik werk een jaar of acht op de noorderkrin minderheden een jaar lang gewerkt aan de uitwerking van een school in leiden noord met veel allochtone kinderen van het plan een internationale kopklas te betrekken leerlingen voornamelijk marokkanen zelf ginnen de kopklas is een extra jaar voor buitenlandse heb ik vooral les gegeven in de bovenbouw leerlingen met voldoende capaciteiten voor het ranvo vaak in groep 8 daar de problematiek van havo ofvwo om de nog aanwezige hiaten vooral tweede taalverwerwers zoals wij deal ochtone op gebied van taal weg te werken het komende kinderen noemen een grote zorg is van het schon jaarza deze kopklas van startgaap gehele team zijn wij als school erop gespist de op een informatieavond voor mensen uit het onder achterstanden van deze leerlingen in kaart te wijs gaf dieky dieben lid van de adviesgroep en brengen een speciale didactiek te ontwikke directeur van de noorderkring een basisschool in len die nodig is om hun onderwijskansen te leiden noord een praktijkbeschrijving van het onder verbeteren wijs aan allochtone kinderen ter ondersteuning van het want dat er sprake is van een nederlandse idee dat het onderwijs op allerlei manieren zal moeten taalachterstand is de kleuterleidster al gelijk werken aan de verbetering van onderwijskansen voor duidelijk vanaf het moment dat de nieuwe ma allochtone kinderen de kopklas is een van de mogelijk rokkaanse kleuter onze school binnenstapt in heden haar verhaal is in dit artikel weergegeven vergelijking met een kleuter die uit een nederlands sociaal zwak milieu komt wordt de achterstand van de allochtone kleuter geschat op jaarlijks worden we overspoeld met onderzoek zo n twee jaar bij ons kun je zeggen dat de achterstand die het volgende beeld bevesti-

gen kin terstand minimaal twee jaar is immers de ma deren uit etnische minderheidsgroepen halen rokkaanse kleuter is wel inleiden geboren maar lage rapportcijfers scoren laag op de landelijke woont in een marokkaanse wijk en spreekt op toetsen zijn oververtegenwoordigd in het lager zijn vierde verjaardag geen nederlands beroepsonderwijs verzuimen veel en verlaten zo n achterstand wordt natuurlijk niet in een vroegtijdig het onderwijs de krant stemt ons paar jaar tijd ingelopen tenzij we het probleem evenmin optimistisch zo n so procent van de van alle kanten aanpakken daarbij moeten we marokkaanse schoolverlaters is werkloos en niet alleen denken aan het uitbreiden van de vermoedelijk zal het merendeel langdurig schooltijd zoals bij de kopklas het geval is maar werkloos blijven kortom het beeld is glashel ook aan voorschoolse opvang en aan gerichte der zo is het niet goed de onderwijskansen taalprogramma s in de basisschool van allochtone kinderen moeten verbeteren want we moeten niet alleen constateren dat taala c ht e rs ta nd deze leerlingen slecht scoren we moeten er als de donder wat aan doen nederlandse zesjarigen gebruiken wanneer ze een van de mogelijke oplossingen van de pro in groep 3 met het leren lezen beginnen actief blemen is de kopklas een extra leerjaar aan het zo n 3500 woorden turkse en marokkaanse eind van de basisschool een klas voor alloch klasgenoten gebruiken daarvan nog niet de tone kinderen die door hun etnische achter helft vijfjarige nederlandse kinderen hebbe n 122 moer 1991 4 foto christa de wolf meer nederlandse woorden tot hun beschik afleiden ook het allochtone kind kan de tekst king dan negenjarige turkse en marokkaanse verklanken maar in de hogere klassen mist het kinderen dit gegeven alleen al moet enorme al gauw te veel essentiële woorden om de in gevolgen hebben voor de leerprestaties van houd te kunnen begrijpen en om de betekenis kinderen van een ongekend woord te raden en de onge in de eerste twee kleuterklassen zouden de kende woorden zijn niet alleen de moeilijke kinderen een achterstand van zo n 3000 woor woorden maar juist ook heel simpele woorden den moeten inhalen speciale kleuterprogram waarvan ik als vanzelfsprekend aanneem dat ma s helpen ons een duizend woorden verder mijn allochtone leerlingen deze begrijpen gis daarmee is de achterstand een stuk ingelopen teren liep ik bij voorbeeld op het schoolplein maar nog niet overbrugd gezellig gearmd met twee marokkaanse mei de verschil len tussen autochtone en alloch den van groep 5 juf heb je een man vroegen tone kinderen vallen in groep 3 weer minder op zij op een zeker moment belangstellend om om goed te leren lezen krijgen zij eenvoudige hun vraag goed te beantwoorden zou ik een verhaal tjes met simpele woorden korte zinnen nogal gecompliceerd verhaal moeten vertellen en veel herhalingen nederlandse en allochtone maar daar ik niet van plan was mijn prive leven kinderen leren dan ook lezen in ongeveer het met hen te bespreken maakte ik me ervan af zelfde tempo maar wanneer zij het technisch met een eenvoudig ja ervan uitgaande dat lezen onder de knie hebben kunnen de neder ik daarmee hun nieuwsgierigheid voldoende landse kinderen hun leesprestaties sneller op zou bevredigen hoe heet hij dat gaat je niet voeren dank zij hun grote woordenschat en aan dacht ik bij mezelf maar ik gaf een wat hun kennis van de westerse cultuur kunnen zij kindvriendelijker antwoord dat is geheim het merendeel van de te k st begrijpen die paar waarna de meiden triomfantelijk aan ieder ongekende woorden

kunnen zij uit de context een vertelden dat mijn man geheim heet een 1991 4 moer 123 vergissing die geen enkel nederlands kind zou extra aandacht die de ontvangende school be maken ook al zou dit het woord geheim niet looft te geven saida rolt door het eerste jaar kennen het tweede jaar wordt moeilijker weer zijn het dezelfde vakken waar saida als eerste voor de s a ida bijl gaat nederlands wordt een mager vijfje of zesje dus dat gaat nog maar het zijn de zaak nu lijkt het vaak alsof een anderstalig kind al vakken die het m doen vakken als aardrijks heel wat nederlands beheerst neem saida die kunde en geschiedenis doen een steeds groter meid heeft een aardige babbel roept evenals beroep op de leesvaardigheid en op een uitge haar nederlandse vriendinnetje dat die schoe breide passieve woordenschat gigantisch valt nen onwijs gaaf zijn en tijdens de maandslui saida door de mand hoewel zij zich verbaal ting is zij de aangewezen persoon om de pre prima kan redden blijkt met name de passieve sentatie te doen taallesjes maakt saida als een woordenschat bij haar nederlandse klasgeno van de besten ze is een kei in spelling en leest ten duizenden malen groter te zijn en juist die technisch als een trein natuurlijk blijven de enorme passieve woordenschat is nodig om ti oefeningen met spreekwoorden of het gebruik dens het vak geschiedenis iets op te steken i u van de lidwoorden erg moeilijk maar verder is saida bijdehand genoeg en durft ze de eer lijkt saida goed in taal kracht wel om de uitleg van een bepaald woord maar in feite beheerst saida het nederlands te vragen maar bij het tweede woord doet ze nog lang niet zo goed zij maakt veel fouten in het niet meer nu moet het woordenboek uit haar verslagen en tekstverklaren is onvoldoen komst bieden maar juist het woordenboek de bij zulke taalonderdelen blijkt dat haar taal hanteert een taal die zij niet begrijpt dus komt ontwikkeling veel te hoog wordt ingeschat ze van de regen in de drup nog duidelijker wordt dit bij de wereldorien extra studielessen goed dat helpt wat maar tatie vakken het veronderstelde taalniveau in het probleem zit dieper dan het niet goed we de aardrijkskunde en geschiedenisboeken ligt ten hoe je moet studeren huiswerkklas dat erg hoog te veel woorden en begrippen zijn helpt want een huiswerkbegeleider kan termen saida onbekend zodat het onmogelijk wordt toelichten de volgende les is het echter van om de inhoud van de tekst te raden dus gaat de hetzelfde laken een pak ook deze les staat bol tekst langs haar heen bovendien is ze niet echt van de onbegrijpelijke woorden begrippen en geïnteresseerd in het wereldgebeuren en ze is te gezegdes saida wordt er moedeloos van weinig gemotiveerd om via het jeugdjournaal of klokhuis de nodige woordenschat bij te spij na di a keren maar saida is ijverig en leert veel uit het hoofd dus lukt het haar toch wel om een 6 of nadia een heel slimme en goed gemotiveerde een 7 voor aardrijkskunde te krijgen leerling blijft net zo lang doorvragen tot ze het snapt zij heeft zich een taalvaardigheid en een toets leerstrategie eigen gemaakt waarmee zij maar al te vaak haar nederlandse klasgenoten te slim en dan komt de toets in groep 8 opnieuw af is nadia zit nu voor haar eindexamen vwo word ik met mijn neus op de feiten gedrukt maar nadia is een grote uitzondering mijn allochtone kinderen die ik toch echt wel veel intelligente allochtone leerlingen wor geschikt acht voor het avo scoren onvoldoen stelen zich met moeite door een ntnvo heen of de voor dat schooltype ze komen uit de toets haken net als saida af saida is overgestapt naar met het gemiddelde nodig

voor het lbo of het tso maar ook daar voelde ze zich niet echt soms zelfs nog daaronder to ch blij ik zeggen op haar plaats ze ondervond te weinig stimu deze leerlingen horen ni e t op het lbo saida lans en blijft nu maar liever thuis moeder kan moet een kans krijgen op een avo school dus haar hulp goed gebruiken ga ik met de brugklasco rdinator praten een zonde doodzonde saida had ik graag een warm pleidooi resulteert in een warm onthaal extra jaar willen houden haar extra willen trai ik probeer zo precies mogelijk aan te geven nen voor het voortgezet onderwijs maar dan waar het bij saida aan s c hort en ben blij met de zou ze ook weer veel zaken die ze in groep 8 a l 124 moer 1991 4 foto christa de wolf gehad heeft moeten overdoen bovendien hield derwerp te maken hebben begrijpt hij wel ze de lagere school wel voor gezien was er toen maar het zijn de uitdrukkingen de lakens uit maar een kopklas geweest deled beeldspraak een klinkende overwinning of cultuurspecifieke vergelijkingen een khalid huishouden van jan steed die in de tekst voor komen en op zich niets met het eigenlijke on gel ukkig voor khalid komt er een kopklas derwerp te maken hebben die het begrijpen khalid is een marokkaanse jongen die vier jaar van de tekst onoverkomelijk moeilijk maken gele- den de nederlandse school is binnenge want khalid neemt het uitdelen van de lak- ens stapt eerst heeft hij een jaar in de opvangklas letterlijk en raakt daardoor volledig van de wijs gezeten daarna wist hij zich behoorlijk snel te om dit te voorkomen moet je hem bepaalde redden in een reguliere klas zijn hiaten zijn leesstrategieen aanreiken duidelijk maar zijn ijver zijn brede belangstel juf de schrijver zal niet letterlijk bedoelen ling en leergierigheid de redelijke snelheid dat er lakens worden uitgedeeld kijk nog eens waarmee hij achterstanden inloopt duiden op goed naar de zin ervoor of erna misschien ge een avo instelling ven die wat meer informatie er staat namelijk maar ook khalid heeft grote moeite met de vorig jaar zaten er alleen communisten in de teksten van zijn aardrijk skunde of geschiede regering zij deelden de lakens uit nisboek i ets minder moeite heeft hij met het khalid bedoelen ze dat de communisten de krantje van het school weekjournaal omdat baas waren hij goed op de hoogte is van de actua liteiten kan prima dat heeft khalid slim opgelost maar hij het hoofdartikel van deze week de verkie dat is niet verrassend want hij is een intelligente zingen in pol en goed samenvatten de meest leerling toch moet ik niet aan de uitkomst van moeilijke woor- den die specifiek met het on zijn toets denken er zal ongetwijfeld lbo uit 1991 4 moer 125 schap zijn doorgestroomd wij l zij volgens de leerkrac ht van wat is de taal p rob l eme n op d en duur ee n groep 8 geschikt z i jn voor het a v o interna- tionale steeds grotere belemmering te maar in de kopklas horen ook de kopklas vormen leerlingen thuis wiens c i to score een extra jaar voor buitenlandse door deze m oei l ijkh eden be la n d en net hoog genoeg is om toegelaten leerlingen die het nederlandse dez e leerlingen vaa k op e e n afde te worden tot een a v o v w o basisonderwijs hebben doorlopen ling d ie be ned en hu n n ive au ligt scholenge- meenschap maar die en in principe voldoende capaci bijv oor b eel d mavo i n p l aats van vo l gens de leerkracht van groep 8 teiten hebben om mavo have have of gaan z ij ged es illusio capaciteiten op atheneum niveau of vwo te kunnen volgen maar neer d naar he t lb o d at z ij d an hebben nog een aantal hiaten vertonen in vaak zelfs z onder diplo ma ve rlaten specifieke kennis en vaardighe den met name

op het gebied van daarnaast zijn er echter leerlingen taal in de internationale kopklas die uiteindelijk op de mavo terecht zal gericht worden gewerkt aan voor wie is de komen terwijl hun capaciteiten op het wegwerken van deze hiaten vwo niveau liggen kopklas bedoeld de adviesgroep is van mening dat leerling en dit is om de kopklas willen het nodige moet gebeuren om in worden toegelaten dienen aan de deze situatie verandering te brengen volgens de criteria te voldoen waarom een geven van de mogelijkheden tot een niet Nederlandse nationaliteit internationale verbetering van de schoolkansen of achtergrond hebben kopklas van buitenlandse leerlingen is de Nederlandse basisonderwijs de doorstroming van buitenlandse internationale kopklas de advies hebben doorlopen leerlingen naar het voortgezet groep is zich erg over van bewust in principe beschikken over vol onderwijs wijkt sterk af van die van dat er daarnaast nog meer en ook de capaciteiten om havo de Nederlandse leerlingen onge anderszins maatregelen noodvwo te volgen voor 70 van de Nederlandse leerzaken zijn om in de voorschool op 1 oktober van het kopklas leerlingen gaat naar het avo vwo en de periode schooljaar niet onder zijn dan 13 30 naar het lbo terwijl voor jaar buitenlandse leerlingen het omge kortom de kopklas is bedoeld voor het Nederlandse als dagelijkse keerde geldt bovendien blijken voor leerlingen die in groep 8 op basis omgangstaal beheersen buitenlandse leerlingen die naar van de uitslag van de cito toets beschikken over een goede motieven avo vwo scholengemeen naar het lbo doorstromen te laten en werkhouding komen en het is niet waar hij wil en kan andere bijlage op pag 26 27 enige informatie over de dingen kopklas overgenomen uit de aanmeldingsfolder van de goed dat er een kopklas komt Khalid kan een adviesgroep onderwijs etnische minderheden extra jaar goed gebruiken om vervolgens toch naar het avo door te stromen voor de duidelijkheid de kopklas wordt geen verlengd basis schooljaar maar een heel speciaal jaar waarin allochtone leerlingen net die vaardigheden aan leren waarmee zij hun kansen kunnen grijpen die het Nederlandse onderwijssysteem zegt hen te bieden toen ik vandaag aan Khalid vroeg naar welke school hij volgende jaar gaat zei hij gelijk naar de xavo en lukt je dat dan wel natuurlijk juf want ik wil het toch met zo'n extra jaar achter de rug heb ik daar alle vertrouwen in 26 mei 1991 4 uitbreiding van de woordenschat het omgaan met definitieve wat krijgen ze in de spreekwoorden en gezegden maar kopklas figuurlijk taalgebruik het hanteren van informatiebron uitgangspunt is dat de leerlingen studierend en begrijpend lezen werken in bibliotheek docu bij hun komst in de kopklas de hanteren van naslagwerken mentatiecentrum basisschool hebben afgerond en kaarten tabellen en grafieken maken van werkstukken houden dat zij te bepaalde onderdelen woordenboeken van spreekbeurten van de leerstof hiaten vertonen in het stellen opbouw van een vwo de kopklas gaat het om het weg haal samengesteld gebruiken van er zal deels gebruik gemaakt worden van deze hiaten zinnen van brugklasboeken bij werel het is dus absoluut niet de bedoele orientatie ling dat in de kooklas de leerstof rekenen van groep 8 nog eens dunnetjes uitgangspunt is dat de basisvoor bewegingsonderwijs creatieve wordt overleden kopklasleerlingen worden beheerst deze en muzische vakken zijn niet blijven zitten leerlingen worden in de kopklas op peil

ge beweegingsonderwijs komt als ai gen krijgen in de kopklas een op houden de nadruk komt te liggen zon derlij k vak o p het rooste r voor maat gesneden programma aan op de taalvaardigheden bij het de creat i eve en m u z isch e vakke n geboden waarbij taal centraal rekenen het redeneren en het bied en de mogelijk khei d om he t zal stam de rode draad in het verwoorden van gekozen oplos n ed erla nds te gebrui ken i n een lesprogramma van de internatio singen d ive rs i te it aan s ituat i es d ramat i nale kopklas is taal taal en sche expressi e museum en ot nog eens taal wereldorientatie theater be z oe k lay out va n een een globale schets van het onder ook hier is het uitgangspunt dat de w erkst u k wijs in de vakgebieden inscholing op de basisschool is ge na ast b ove nge noemde vakgeb ie beurd een kopklasleerling is bij d en wor dt i n de kopk l as uiteraard nederlands toelating dus bekend met de basis o ok aa n dac ht beste e d aan hu is n ad ere i nvu l ling is i n p rinc i pe af begrippen uit de geschiedenis werktraining planning studievaar hankel ijk van de leemten b ij de aardrijkskunde en kennis der na d ighed e n en der gelij ke individuele lee rlingen in ieder geval tuur in de kopklas staan de zaak indien mogelijk zullen de kop kl a z a l i n ru i me mate aanda c ht worden vakken in het teken van het uitbrei s leerli ngen zo nu en dan les kr ijgen be steed aan den enverbeteren van detaanaar van een l ee r krac ht in een van de gr ammat i ca o a gebr ui k van li d digheid van de leerlingen a v o scholengemeen schappen woorden aanwijzende voo r naam het leren lezen en begrijpen van wo or den teksten 1991 4 moer 127